NR. 1 - FEBRUAR 2010
ÅRGANG 13

Lapprosen

MEDLEMSBLAD FOR DEN NORSKE RHODODENDRONFORENING

Lederen har ordet

Godt nytt rhododendronår alle sammen!

Året som nå ligger bak oss, gav en gledelig medlemsøkning på ca. 12 %. Pr 1.1. 2010 er det 371 betalende medlemmer i foreningen vår. Dette gir både undertegnede og de andre i hovedstyret og i lokallagene inspirasjon til å stå på videre. Stor takk også til redaksjonen for det gode arbeidet med Lapprosen.

Når vi nå står på terskelen til et nytt, spennende hageår, går tankene ufrivillig mot vår og sommer. En liste med planteønsker er sendt videre til Glendoick i Skottland. Får vi oppfylt alle våre ønsker når vi rundt påsketider får plantene tilsendt? Til sammen var bestillingen på ca. 270 planter, hovedsakelig rhododendron.

I skrivende stund er det svært kaldt, og har også vært det i en lengre periode. Jeg kan ikke huske sist vi hadde noe lignende. Klimakrise? Selv her i kystnære strøk har det vært kaldt. Rhododendronplantene går det nok rimelig bra med. Spørsmålet er hvorledes andre planter med herdighet ned i 1-2 greier seg? Vi får håpe at et stabilt snødekke kan hjelpe plantene gjennom kuldeperioden.

Når klimaet ikke innbyr til de store uteaktivitetene, så kan det muligens være noe å hente ved å sette seg ned med en god hagebok. Jeg vil minne om vår betydelige samling av rhododendronbøker som administreres av Bergen Offentlige Bibliotek. Her kan du få tilsendt de bøkene du måtte ønske deg. Gå inn på nettsidene til Den norske Rhododendronforening og få oversikt over bøkene der.

Nytt i dette nummeret er at vi har tatt inn annonser. Årsaken er todelt. Det ene er at vi vil gi informasjon til våre lesere om hvor en kan få kjøpt planter, det andre er av økonomisk art. Skal vi opprettholde den høye kvaliteten på Lapprosen, må vi ha inn litt mer penger. Dette vil våre annonsører bidra til. Jeg oppfordrer våre medlemmer til å handle hos de som reklamerer i bladet vårt.

Til slutt vil jeg minne om årsmøtet som i år blir på Dømmesmoen, og blir arrangert av Rhodo Sør 29.5.2010. Det vil bli program med omvisninger og festaften etter årsmøtet og også program neste dag. Dømmesmoen er en tidligere gartnerskole som nå drives og brukes av Universitetet i Agder til lærerutdanning med mer. Der er en park på ca. 70 mål som blir brukt til rekreasjonsområde for publikum og elever. Spennende er det at Rhodo Sør er engasjert som bidragsyter under utviklingen av beplantningen i parken. Jeg håper at mange av våre medlemmer tar turen til årsmøtet og får oppleve dette fine området.

Harald Kårtveit

Styrets sammensetning

Leder:
Harald Kårtveit, Kårtveit,
5363 Ågotnes
tlf. 56 33 47 88 / 97 77 60 50
haraldkartveit@hotmail.com

Nestleder:
Terhi Pousi, Mildev. 116,
5259 Hjellestad
tlf. 55 22 95 08
terhi.pousi@bm.uib.no

Sekretær:
Lin Didriksen, Slettebakksveien 44,
5093 Bergen
tlf. 99 02 72 72
ldidrik@gmail.com

Kasserer og medlemsregister:
Bjørg S. Rasmussen, Storhilderen 42,
Postboks 35, 5341 Straume
tlf. 56 33 09 65 / 93 21 35 79
bjorgvar@online.no

Styremedlem:
Torstein Borg, Tveit,
5694 Onarheim
tlf. 53 43 50 77 / 91 18 38 34
torstein@rhodomania.no

Varamedlemmer:
Leder Rhododendron Øst:
Øyvind S. Aasheim,
Maridalsveien 84, 0458 Oslo
tlf. 22 37 75 15
oyvind7aasheim@gmail.com

Leder Rhododendron Sør:
Audun Arne, Eikevn.3,
4824 Bjorbekk
tlf. 37 09 49 40 / 97 54 00 21
auduarne@frisurf.no

Leder Rhododendron SørVest:
Reidar Vigrestad, Rundveien 17,
4362 Vigrestad tlf. 95 03 60 58
reidar.vigrestad@lyse.net

Frøforvaltere:
Torstein Borg, Tveit,
5694 Onarheim
tlf. 53 43 50 77 / 91 18 38 34
torstein@rhodomania.no

Jan Valle, Espeland,
5912 Seim
tlf. 56 35 17 82
jankvalle@yahoo.no

Internettredaktør:
Vidar Winsnes, e-post :
viwins@online.no

INNHOLD

Per M. Jørgensen: Rhododendronunderet på Stord 4

Bli med på rhodotur til Nord-Vestlandet 7. – 9. mai 2010 5

Brita Toppe, Bioforsk Plantehelse: Risikovurdering av *Phytophthora ramorum* en viktig skadegjører i rododendron 6

Store rhododendron-arrangementer i utlandet 2010 8

Roger H. Karlsen: Mine favoritter 9

Harald Kårtveit: Vinterlig besøk på Gimle Planteskule 10

Ebba Holmboe: Bokanmeldelse 13

Perly Berge: Hagebesøk i Stange 14

Besøkshager 16

Informasjon fra DnR (hovedforeningen)
- Påmelding til årsmøte i DnR på Dømmesmoen 29. mai 2010 19
- Nye medlemmer 20
- Kjære medlem! 21
- Salg av frø – Frøliste fra DnR 21

Informasjon fra DnR avd. Sør:
- Innkalling til årsmøte 11. mars 2010 22
- Årsberetning 2009 22
- Årsprogram 2010 23

Informasjon fra DnR avd. Sør-Vest:
- Innkalling til årsmøte 24. februar 2010 24
- Årsprogram 2010 24
- Årsberetning 2009 25

Informasjon fra DnR avd. Vest:
- Innkalling til årsmøte 17. mars 2010 26
- Årsprogram 2010 26
- Årsmelding 2009 27

Informasjon fra DnR avd. Øst:
- Innkalling til årsmøte 24. april 2010 28
- Årsberetning 2009 29
- Årsprogram 2010 30

Svein Petter Kveim: En aktiv forening (gjentrykk fra nr. 3/1998) 31

FORSIDEFOTO: *Rh.* 'Gomer Waterer'. Foto: Kirsten Marie Storheim

BAKSIDEFOTO: *Rh. thomsonii*. Foto: Kirsten Marie Storheim

Lapprosen

utgis av Den norske
Rhododendronforening
Postboks 1325, 5811 BERGEN

www.rhododendron.no

Redaksjon

Redaktør Jan Rune Hesjedal
tlf. 56 30 61 19
jan.rune.hesjedal@online.no

Sekretær Kirsten Marie Storheim
tlf. 56 37 11 87
kimasto@online.no

Neste nummer

av Lapprosen kommer i mai 2010. Stoff til bladet må være redaksjonen i hende innen 10. april, og kan sendes til Jan Rune Hesjedal, Lepsøyneset 106 , 5216 Lepsøy. Bruk gjerne e-post til redaksjonen, se adresser til venstre. Bilder sendes i høyeste oppløsning, og helst på CD, eller etter avtale

Rhododendronunderet på Stord

Tekst: Per M. Jørgensen

Fig.1: 'Fantastica x Snow Candle'. Foto: Jan Rune Hesjedal.

En slik rhododendron finnes ikke, tenkte jeg da jeg så bildet nederst på side 28 i siste heftet av 'Lapprosen' i fjor (fig.1) - dette er rett og slett ikke mulig! Av teksten fremgikk det at den vokste hos Kari Grov Eskeland på Stord og at den var kommet opp fra frø hun hadde sådd, og det måtte man jo tro på. Hun opplyser at frøet var kjøpt fra The American Rhododendron Society i 1998, og av katalogen som hun har sendt meg, fremgår det at det er den velkjente amerikanske foredleren Jim Barlup som har laget den ved å krysse to yak-hybrider, den velkjente 'Fantastica' (som mor) og hans egen 'Snow Candle'. Den første er en av de beste overhodet i denne gruppen, og det er tydelig at Barlup har forsøkt å utnytte den og å få frem en større variasjon i blomsterfargen. Der er nemlig flere forskjellige krysninger i katalogen med ulike fedre.

Men han hadde neppe forestilt seg at han skulle få frem en "kamelia-blomstret" type, for her er der skjedd en uventet genetisk "vri", støvbærerne er blitt omvandlet til kronblad som gjør at vi får fylte blomster. Dette hender iblant selv i de beste familier, tenk bare på roser, men det er meget sjelden hos *Rhododendron* og har aldri forekommet innen yak-hybridene. Vanligst innen *Rhododendron* er det blant asalea, og mest hos de japanske, slik vi ser det i de populære potteplantene som vi bruker så meget juletider.

Fig.2: 'Fastuosum Flore Pleno'. Foto: Terhi Pousi.

Blant større, eviggrønne oppstod den første, og lenge eneste, ca.1850 da G. Francoisi i Ghent krysset *Rh. ponticum* med den nyinnførte amerikanske *Rh. catawbiense* og fikk et resultat med delvis fylte blomster som ble gitt, slik vanen var på den tiden, det latinske navnet 'Fastuosum Flore Pleno' (fig. 2). Det kan nok best oversettes til "den overveldigende med fylte blomster". Den er fremdeles meget brukbar i våre hager ettersom den både er villig og meget hardfør. Den eneste andre store rhododendron med fylte blomster som har klart seg bra hos oss på Milde, er en annen *Rh. catawbiense* krysning som ble gjort av Henry Skinner i USA så sent som 1979, 'Queen Anne's' som har helt fylte, svakt fiolette, kremhvite blomster (fig. 3). En liknende sort er den lavere, amerikanske 'Creamy Chiffon' som etter å ha blomstret rikelig de første årene, gir opp og dør, og heller ikke er blitt offisielt registrert. Og med dette er de fleste med doble blomster i dette sortimentet nevnt, det dreier seg om et par promille av totalen.

I naturen er et slikt genetisk avvik nærmest katastrofalt idet avkommet da ikke kan produsere pollen og hannlige kjønnsceller, og blir avhengig av andres pollen, dvs. at de bortkrysses og forsvinner. Men gartnerne vet råd: de tar stiklinger og kan sikre at slike

Fig.3: 'Queen Anne's'. Foto: Terhi Pousi.

rariteter blir ivaretatt for hagebruk. Det gjenstår å se hva denne planten duger til, også i den sammenhengen. Og så var det spørsmålet om hva barnet skal hete. Kari sier hun kaller den etter sin svigerdatter, men internasjonalt vil et norsk kvinnenavn neppe falle godt i smak, og dette er en plante av internasjonale dimensjoner, unik som den er. Så jeg undrer på om ikke 'Kari's Surprise' eller noe i den stilen, ville være bedre.

Bli med på rhodotur til Nord-Vestlandet 7.-9. mai!

Rhodo Vest planlegger en fellestur med buss til Sunnmøre. Avreise fra Bergen fredag morgen 7. mai. På turen oppover via Nordfjord legges inn 1 - 2 hagebesøk og lunch. Overnatting i Ålesund (2 netter i samme hotell).

Lørdag besøker vi de berømte hagene til Rhodogjengen i Ålesund, blant annet Ole Jonny Larsen. Her blir det også mulighet å kjøpe planter, bl.a. arter en ellers ikke får kjøpt i Norge (se www.lapponicum.com).

Retur søndag via Ørsta, Volda, Nordfjordeid og Sandane. 1 - 2 hagebesøk underveis. Ankomst Bergen søndag kveld.

Prisen for turen er avhengig av antall påmeldte.
Ved 20 - 25 deltagere: ca 3000 - 3500,- kroner for transport og hotell.

Meld din interesse snarest
til Thorolf Juvik tlf. 56 30 07 03, mobil 94971690, thjuvik@online.no
eller Terhi Pousi tlf. 55 22 95 08, terhi.pousi@bm.uib.no

Alle interesserte vil bli kontaktet før bindene påmelding innen 15. mars.

Vi håper mange blir med!
Med hilsen styret i Rhodo Vest

Risikovurdering av

Phytophthora ramorum - en viktig skadegjører i rododendron

Tekst: Brita Toppe, Maria Luz Herrero, Trond Rafoss og Leif Sundheim,
Vitenskapskomiteen for mattrygghet

Sannsynligheten er stor for at det også i fremtiden vil bli importert planter til Norge som er angrepet av den soppliknende organismen *Phytophthora ramorum*. God tilgang på vertsplanter og gunstig klima i det meste av landet, gir videre høy sannsynlighet for etablering og spredning av planteskadegjøreren i Norge. Det er to av konklusjonene i en risikovurdering som Vitenskapskomiteen for mattrygghet (VKM) har gjennomført for *P. ramorum* i Norge.

P. ramorum er en pseudosopp, populært kalt algesopp, som forårsaker plantesykdommen ramorum-greinvisning. På engelsk blir sykdommen kalt bl.a. "Sudden Oak Death" da den har drept over en million trær (hovedsakelig eik) i USA. *P. ramorum* angriper både prydplanter og planter i naturlig vegetasjon. Under naturlige forhold har *P. ramorum* i verdensmålestokk infisert mer enn 130 plantearter, og antallet øker stadig. I Europa er rododendron den viktigste vertsplanten.

I Norge ble *P. ramorum* første gang påvist høsten 2002 i importerte rododendron. Videre har sykdommen gjort størst skade i rododendron (figur 1), men funn er også gjort i krossved, pyramidelyng, kalmia, syrin og amerikansk eik. I september 2009 ble naturlig infeksjon av sykdommen påvist i blåbær i Rogaland.

Fig.1: Angrepet av *P. ramorum* i rododendron (*Rhododendron catawbiense*), Bergen, 2008. Foto: Brita Toppe.

Ved angrep vises en rekke symptomer som råte i blad, visning av greiner og blødende sår på stammer. *P. ramorum* blir i Norge behandlet som en potensiell karanteneskadegjører, og siden 2003 har det vært gjennomført overvåkings- og kartleggingsprogram, importkontroller og kontroller i norske planteskoler, i tillegg til midlertidige tiltak for å hindre ytterligere introduksjon og spredning. Til tross for tiltakene, har *P. ramorum* spredd seg med handel med planteskoleplanter både nasjonalt og internasjonalt de siste årene.

Bestilling fra Mattilsynet

Med bakgrunn i denne økte spredningen, gjentatte påvisninger i import, og ny kunnskap om skadegjøreren, har Mattilsynet bedt VKM om en risikovurdering av *P. ramorum* i Norge. Mattilsynet vil bruke risikovurderingen som grunnlag for framtidig håndtering av planteskadegjøreren i Norge.

Konklusjoner i VKMs faggruppe for plantehelse

P. ramorum er per dato til stede i Norge, men den er ikke vidt utbredt, den er under offisiell kontroll. Så langt er patogenet påvist i planter i flere planteskoler og hagesentre i Sør-Norge, og i enkelte parker og private hager, spesielt på Vestlandet (figur 2). Patogenet har et potensial for ytterligere utbredelse her i landet (figur 3), og det er også et potensial for ytterligere introduksjon av nye linjer og krysningstyper av patogenet til Norge (Sundheim et al., 2009).

Sannsynligheten for nye introduksjoner fra utlandet vurderes som høy. Skadegjøreren kan komme inn via åtte ulike veier, hvorav vertsplanter til utplanting er den viktigste. Rododendron er et viktig eksempel på vertsplante som Norge har utstrakt import av, og som kan være bærer av sykdommen. Sannsynligheten for en rask spredning i landet via handel av vertsplanter til utplanting vil være stor dersom all lovbestemt kontroll med skadegjøreren opphører.

De områdene av Norge der *P. ramorum* kan føre til betydelige økonomiske og miljømessige tap anses å omfatte mesteparten av landet, med unntak av de områdene der klima vurderes å være ugunstig for skadegjøreren (figur 3). Dette anslaget må anses som et maksimumsestimat for "truet område". Et mer begrenset og meget konservativt estimat kan defineres ut i fra geografisk utbredelse av svært mottakelige vertsplanter i Norge: Hager og parker med rododendron, krossved, bøk og amerikansk eik, områder der rododendron har forvillet seg, og skoger med bøk.

For både planteskolenæringen og parker/private hager i Norge anslås *P. ramorum* å ha moderate økonomiske konsekvenser med dagens tiltak, og store økonomiske konsekvenser uten. Konsekvensene av *P. ramorum* i barskog og blandet skog i Norge vurderes som små, men med middels grad av usikkerhet. På grunn av spredte forekomster av de mest mottakelige artene vurderes konsekvensene i naturlig og plantet skog av løvtrær i Norge som små, med middels grad av usikkerhet.

Ikke-kommersielle og miljømessige konsekvenser i naturlige miljøer/økosystemer i Norge vurderes som

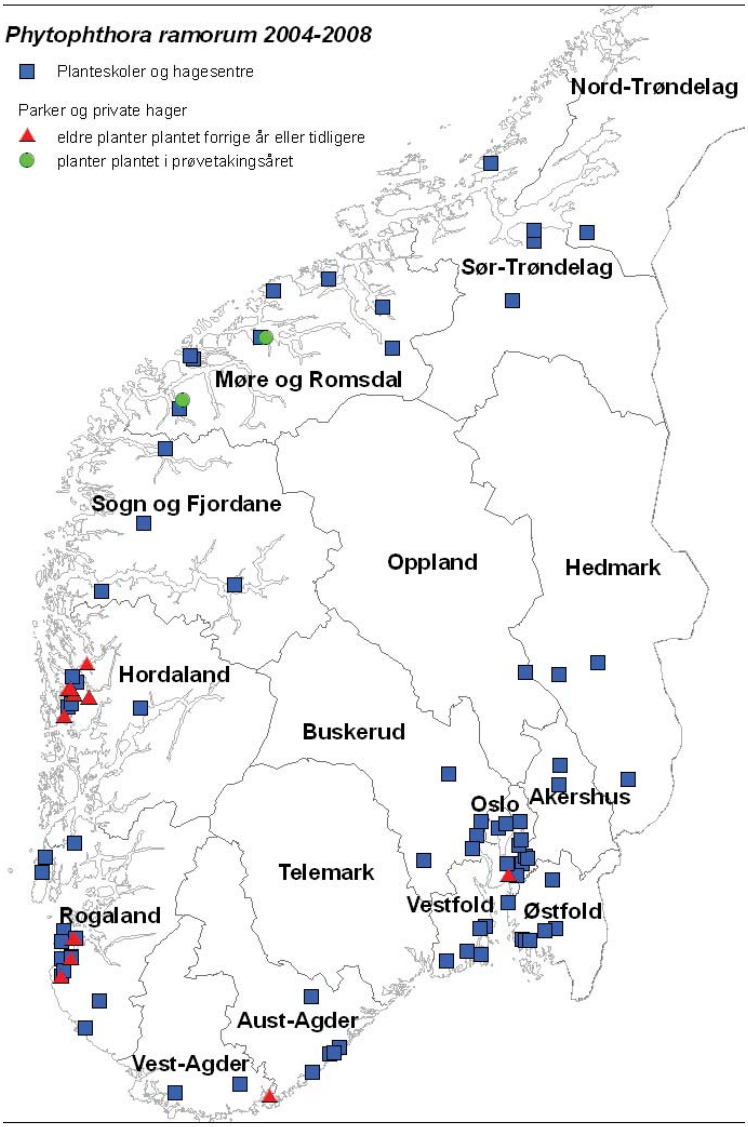

Fig. 2. Geografisk fordeling av påvisninger av *P. ramorum* i Sør Norge. Funn av *P. ramorum* i importert plantemateriale ved ankomst, før utpakking, er ikke vist. Kartet er begrenset til Sør-Norge fordi *P. ramorum* kun er påvist i ett tilfelle i importert materiale før utpakking i Nord-Norge.

moderate, men med en høy grad av usikkerhet. Spesielt knyttes det usikkerhet til omfanget av fremtidige angrep i viktig undervegetasjon som blåbær og andre lyngarter (røsslyng, tyttebær etc.).

Så langt har effekten av tiltak mot *P. ramorum* vært variable både i hagesentre/planteskoler og i parker/private hager i Norge. Sannsynligheten for å utrydde sykdommen der den allerede er etablert (i parker og private hager) anses som lav med dagens håndteringspraksis, spesielt i deler av Norge der klima er gunstig for skadegjøreren (langs kysten på Sør-Vestlandet). For å lykkes med utryddingen må ytterligere tiltak settes inn.

Mer informasjon

For å lese risikovurderingen i sin helhet henvises det til www.vkm.no. Kontaktperson er medlem av VKMs faggruppe for plantehelse, Brita Toppe.
E-post: brita.toppe@bioforsk.no

Litteratur:

Sundheim L., Herrero M.L., Rafoss, T. og Toppe B. (2009): Pest risk assessment of *Phytophthora ramorum* in Norway. Option of the Panel on Plant Health of the Norwegian Scientific Committee for Food Safety 12.10.09. ISBN 978-82-8082-351-9.
(www.vkm.no)

Dette er Vitenskapskomiteen for mattrygghet:

Vitenskapskomiteen for mattrygghet (VKM) foretar risikovurderinger av forhold knyttet til trygg mat og spørsmål om dyrehelse, dyrevelferd, plantehelse og kosmetikk. Risikovurderingene gjøres på oppdrag for Mattilsynet og Direktoratet for naturforvaltning (DN), som bruker dem ved innspill til departementene, ved valg av tiltak og som en del av grunnlaget når det utarbeides nye forskrifter og instrukser. VKM er oppnevnt av Helse- og omsorgsdepartementet.

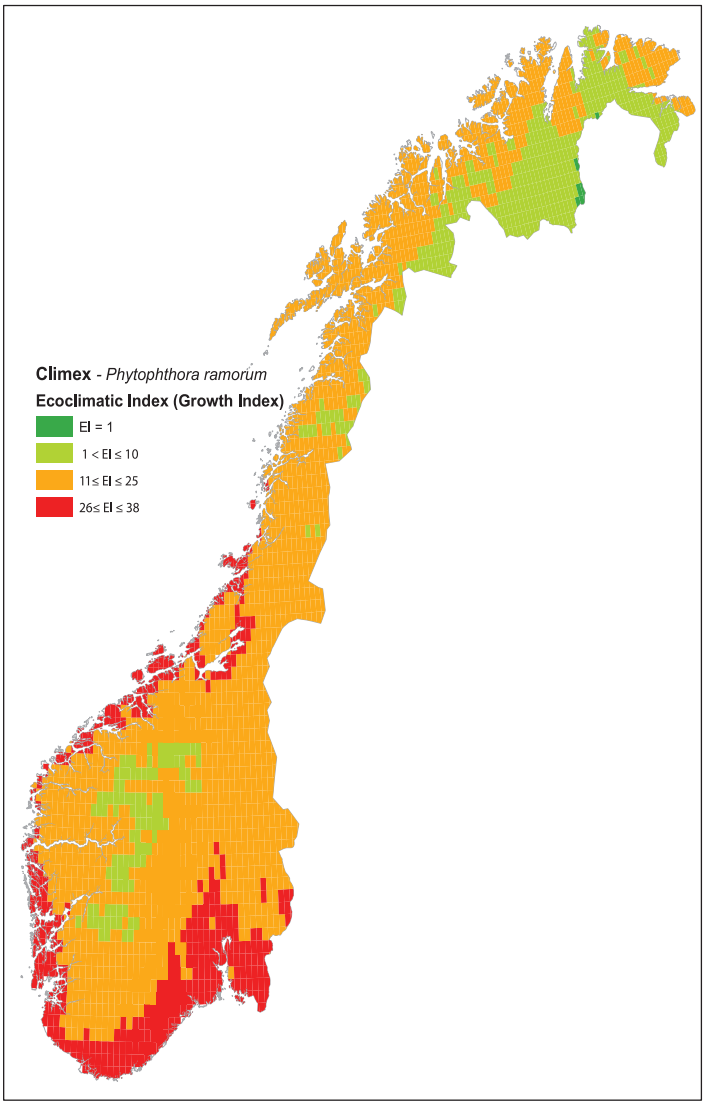

Fig 3. Potensiell geografisk distribusjon av *P. ramorum* i Norge basert på 1961-1990 klima i Norge interpolert til 10 min lengde/breddegrad og CLIMEX parametre for patogenet (Sundheim et al., 2009) EI indikerer hvor gunstig miljøet er for patogenet: 0<EI≤10 (grønn farge): marginalt; 11≤EI≤25 (orange):gunstig; EI > 25 (rød): svært gunstig.

Store rhododendron-arrangementer i utlandet 2010

Sikkim International Rhododendron Festival 2010
En 3 uker lang Rhododendron festival starter 25. april i Sikkim.
Sikkim er den nest minste staten i India, ligger i foten av Himalaya-fjella og grenser til Nepal, Tibet og Bhutan.
Rhodoentusiaster fra hele verden valfarter til disse områda – ikke så rart, for det er en av de mest klassiske kilder for våre rhododendron. http://sikkimrhododendrons2010.com/

International Rhododendron Symposium 18. - 20. mai, Bremen, Tyskland
18. - 20. mai – mange foredrag av verdens fremste rhodoeksperter
21. - 24. mai – ekskursjoner til rhododendronparker, -hager og planteskoler

Oversikt med detaljert program fra Dansk Rhododendronforening: http://www.rhododendron.dk/Bremen-2010.pdf
Registreringsskjema og fullstendig program: http://www.rhodo.org/2010/index.php?lang=gb

Rhodo 2010 15. - 24. mai, Westerstede, Tyskland
Europas største rhododendron-utstilling. http://www.rhodo.de

Mine favoritter

Tekst og foto: Roger H. Karlsen, Rhodo Øst

'April Rose'

Mine favoritter; et vanskelig valg blant arter, primærhybrider og hybrider. I Hvitsten har jeg rhodoblomstring fra april til slutten av juli.

Av de som blomstrer i april, må min favoritt bli 'April Rose' som blomstrer med rødrosa blomster. Den har gener fra blant annet *Rh. dauricum*, er meget hardfør, veldig blomsterrik hvert år og har aldri hatt noen vinterskader. Ved hagebesøk fanger den mye oppmerksomhet. Planten på bildet er 29 år og 1,8 m høy. I Hvitsten begynner den å blomstre i april og holder på i 3 - 5 uker. Den kan plantes i full sol, men jeg mener den bør plantes i vandrende skygge, blomstringstiden varer da lenger.

I månedsskiftet april-mai begynner 'Queen Bee' (*yak x tsariense*) å blomstre. Den har små blader, 5 - 7 cm, med brunt indument under, og ved sterk sol legger den et grått belegg (tomentum) på bladene for å beskytte seg. Dette er en rhodo som kan plantes i full sol og også i vandrende skygge. Planten på bildet er lav og bred, men jeg har også andre (*yak x tsariense*) som vokser i høyden. Dette krysset mellom *yak x tsariense* er hardføre og blomstervillige planter.

Jeg sender stafettpinnen videre til Jan Valle.

'Queen Bee'

Vinterlig besøk på Gimle Planteskule

Tekst: Harald Kårtveit
Foto: Harald Olav Aksnes

Gimle Planteskule sett fra Sørheim mot Norheimsund.

Jeg har en tid lekt med tanken om å oppsøke en planteskole og høre hvorledes hverdagen fortoner seg der. Hva var da mer naturlig enn å besøke Harald Olav Aksnes på Gimle Planteskule. Han er da også medlem i Den norske Rhododendronforening.

Gimle Planteskule blir drevet som et personlig firma der Harald Olav og kona Unni står som eiere. De har 4 fast ansatte og noe sommerhjelp. Av de som jobber der, har 5 gartnerutdanning og 1 jordbruksutdanning.

Generelt om planteskolen

Planteskolen ble startet opp på slutten av 50-tallet som et tilskudd til jordbruk. På den tiden var det hans far, Leif Aksnes, som drev gården. Selv begynte han å arbeide i planteskolen i 1973, og de begynte da med salg en gros. Før dette hadde han utdannet seg til landskapsarkitekt ved daværende Norges landbrukshøyskole på Ås, og også arbeidet en periode som lærer.

I dag omsetter de for 8-9 millioner kroner i året. De har et dyrkingsareal på 25 dekar på friland, og har i tillegg 1000 m^2 oppvarmet drivhus og ca. 2000 m^2 plasthus.

Av det de produserer går ca. 85 % til salg en gros - til hagesentre, anleggsgartnere og kommuner over hele landet, men mest på Vestlandet. Resten blir solgt i hagesenteret på planteskolen.

For å stå bedre rustet i markedet, samarbeider de med to andre planteskoler under navnet Vestplant. De to andre er Sunnhordland Planteskule og Klingsheim Planteskole i Rogaland. I dette samarbeidet dyrker og formerer Gimle forholdsvis mye rhododendron. De andre har også dyrking, men ikke formering. De har derimot større produksjon av nåletrær og løvfellende busker. Utviklingen går også mot større spesialisering i produksjonen i den enkelte planteskolen.

Hvor mange planteslag og sorter som blir omsatt, kan han ikke si nøyaktig, men det er en betydelig mengde. Dersom det kommer inn bestillinger på planter som de ikke har i sortimentet, prøver de å skaffe så sant det er mulig. At det er et allsidig sortiment, viser også omsetningen av de enkelte plantetypene. Bare 5 av sortene står for mer enn 1 % av omsetningen, resten mindre.

Gimle har ca. 200 rhododendronsorter å tilby sine kunder. Av dette lager de selv alt som kan stiklingsformeres. Frøformering skjer helt unntaksvis, og bare av noen få slag. Alt som blir podet, blir importert, hovedsakelig som småplanter. Til sist blir en del planter kjøpt ferdige, spesielt sorter og arter som det omsettes lite av.

Formering og gjødsling

Formering av rhododendron (og andre planter) skjer helst ved tåkeformering. De stikker i finmalt furubark. Dette voksemediet gir god drenering og Harald Olav tror også at en får en gunstig antibiotisk virkning av barken. Dette kan igjen motvirke sykdommer. Som voksemedium for videre produksjon brukes bare grov torv. Det er viktig at plantene er fri for jordboende sykdommer før de blir pottet, da torv er et sterilt voksemedium og således "fri mark" for smitte (særlig soppsykdommer). Her blander de inn Osmocote, en type langtidsvirkende gjødsel. Vanligvis er blandingsforholdet 3-4 kg pr. m^3, men til småbladede rhododendron holder det med 2 kg. Denne gjødselen fins i flere utgaver, alt etter hvor lenge den skal virke. Det er et slag som virker i 3-4 måneder, men kan også fås i en variant på 12-15 måneder. Den er ikke påvirkelig av nedbør, og løser seg ikke fortere opp i regnvær. Det er heller temperaturen som er vesentlig, og de oppgitte virketidene baserer seg på en temperatur på 20 grader. Prisen er ca. 40 kroner pr. kg gjødsel.

Inkarho

Når det gjelder bruk av de såkalte Inkarho-grunnstammene, så ser han ikke noen fordel ved å bruke disse på Vestlandet. I alle fall har de ikke vist seg å være gunstige å bruke under produksjonen på Gimle. En rhododendron med Inkarho-grunnstamme gir for øvrig en mer kalktolerant plante. Det beste er fremdeles å bruke grunnstammer av 'Cunningham's White'.

Sykdommer og skadedyr

Personlig lurte jeg på om det var store problemer med sykdommer og skadedyr i planteskolen?

Harald Olav gav uttrykk for at når det gjaldt sykdommer, så gikk det rimelig greit. En har et problem med *Phytophthora ramorum* på planter i Europa. Dette har ført til importrestriksjoner. Han vet at sykdommen er funnet på Arboretet på Milde og også i beplantninger i Bergen sentrum. Problemet er at det er mange andre sykdommer med de samme symptomene som *P. ramorum,* og at det er bare en av ti mistenkelige planter som viser seg å ha sykdommen. Dette kan kun finnes ut ved laboratorieundersøkelser. Det fins forøvrig i dag ca. 60 arter *Phytophthora*, blant annet potettørråte.

Ved import av planter som er utsatt for *Phytophthora ramorum*, kreves et spesielt sertifikat for *P. ramorum*. Det er i dag bare noen få (særlig i Tyskland) som har fått godkjent grunnlag for å gi dette sertifikatet. Planter levert med dette sertifikatet kan, etter vanlig stikkprøvekontroll av Mattilsynet, omsettes. Det er ingen småplanteprodusenter av rhododendron som er godkjente for levering, og vi har derfor importert på dispensasjon. Plantene som er importert på dispensasjon, må da stå i karantene i èn vekstsesong (til 1. september) for å bli godkjent for salg. Da sykdommen er langt lettere å oppdage i vekstsesongen enn om våren, mener Harald Olav at dette er en langt bedre kontroll enn en stikkprøvekontroll om våren. Der er plantevernmiddel som holder sykdommen i sjakk, men som ikke fjerner den. Disse midlene er tillatt brukt i Europa (i Norge også), men de er ikke tillatt brukt under karanteneproduksjonen, noe som gir en ekstra sikkerhet.

En annen aktuell sykdom er *pærebrann*. Dette har ført til forbud mot å dyrke og omsette visse typer mispel, spesielt bulkemispel (*Cotoneaster bullatus*) og pilemispel (*C. salicifolius*). Det virker for ham som om det er vanskelig å få kontroll med sykdommen i Bergensområdet. Det viktige er å skape en barriere mot områder med stor fruktdyrking, for eksempel Hardanger.

Ellers er *gråskimmel* alltid en sykdom å regne med.

Når det gjelder skadedyr, så finns dessverre også disse i planteskolen. Både *rhododendronteger*, *snutebiller* og til dels *lus* og *midd*. Til å bekjempe snutebillene bruker de nematoder. Ellers er det å prøve kjemisk bekjempelse mot de andre.

Rhododendronproduksjon

Harald Olav vil fremheve at det beste rådet han kan gi, er å holde plantene i god trivsel. Slike planter har mye større motstandskraft mot både skadeinsekter og sykdommer. Han vil også anbefale bruk av husdyrgjødsel til plantene. Det vil føre til større bakterietilgang og flere positive sopper i voksemediet. Dette vil igjen kunne motvirke sykdommer som *Phytophthora ramorum*.

Generelle råd ved dyrking av rhododendron

Andre gode råd er å sikre god avmodning på plantene. En må spesielt unngå nitrogengjødsling seint på året. Dersom en vil beskjære en rhodo-

dendron, så bør dette skje tidlig i sesongen, senest like etter blomstring. Om det er større planter som skal kuttes kraftig tilbake, bør dette gjøres tidlig på våren.

Når det gjelder jorden, eller dyrkingsmediet, så er det viktig at dette er luftig og porøst. Bland gjerne inn en god del sand dersom en har myrjord. Det er viktig å plante grunt, og også å sjekke røttene ved planting. Røttene kan ha begynt å vokse i ring dersom plantene har stått lenge i samme potte. Disse plantene vil ha vanskelig for å utvikle et godt rotsystem videre. Ta da en kniv og kutt litt i røttene for å bryte sirkelveksten. Dette er ikke et problem på de finfordelte rhododendronrøttene, men det kan likevel være behov for å løse opp i røtter som har stått for lenge i en potte.

Mikro- og makroklima
Ellers er det svært viktig at den enkelte hageeier utnytter det mikroklimaet som terrenget sørger for, og også prøver å forbedre det. Dette kan gjøres med leplanting, sette opp en levegg, eller også en murvegg. Slik kan en tilrettelegge for mindre hardføre planter enn makroklimaet egentlig tilsier.

Nye sorter
Jeg lurte også på om det var nye rhododendron som han syns var interessante? Her nevnte han sorten 'Ever Red' som han hadde solgt noen få av, og som var på vei inn i markedet. I denne kategorien var det også flere lignende planter som kunne komme i handelen. Han nevnte også 'Graziella' som en spesiell og lovende sort, selv om denne ikke kunne kalles nyhet lenger.

Nye plantetrender
Det han har merket seg her, er at kundene etterspør mer vintergrønne bladplanter på under en meter. Samtidig blir det solgt større antall spesielle planter. Store busker og nåletre ser ut til å være på vei i motsatt retning.

Råd til rhododendronforeningen
Spørsmålet var om han har noen råd på veien videre for foreningen vår?
Han mener det er viktig at vi henvender oss til et bredt publikum med interesse for rhododendron. På den måten vil medlemstallet øke også i fremtiden. De såkalte "spesialistene" vil alltid være en del av foreningen.

Fremtiden for planteskolen
Til slutt ville jeg gjerne vite om han så noen fremtid for norsk planteskoledrift. Han påpekte at i løpet av de siste 25 årene, har antall planteskoler blitt redusert fra ca. 50 til ca. 20. Rekrutteringen og tilgangen på arbeidskraft med fagutdannelse er i en nedadgående kurve. Likevel så han absolutt positivt på fremtiden. Han mente at det etter hvert ville snu, og at flere ville utdanne seg til produksjonsgartnere. Planter vil det bli behov for også i fremtiden.

Jeg takket for intervjuet og ønsket ham lykke til i fortsettelsen.

Rhododendronproduksjon

Bokanmeldelse

ved Ebba Holmboe

Jeg ved, hvor der findes en have

Claus Dalby (tekst og foto)
303 sider
Forlaget Klematis A/S
ISBN 978-87-641-0259-8

Denne nydelige og koselige boken om Ivy Høghs hage er en ren nytelse å kose seg med. Det er ikke noe stort botanisk verk, men en bok om en pasjonert hagedame, skrevet av en like pasjonert hagemann, som også har tatt de nydelige bildene. Hagen ligger på Jylland ved Tange Sø, men er dessverre ikke lenger åpen for publikum (så er det sagt, så ingen unødig legger ut på tur dit!!!).

Boken er delt opp i mange avsnitt: forord, om boken, om hagen, om naturen og deretter omtale av diverse plantegrupper og de ulike anleggene. Ivys foreldre kjøpte den 22 tønder (88 mål) store eiendommen – som stort sett var en stor eng – da Ivy var åtte år, så hun er flasket opp med hage, natur og dyreliv, og hun hadde stor interesse for det alt da. Planteinteressen ble ikke mindre på familiens mange turer til Lappland og også til Østerrike, Sveits og Italia. Vel hjemme fra den første turen til Lappland, startet far og datter opp med den helt store hageanleggingen. Nå er det Ivy og hennes mann som steller stedet. Faren lever ennå, men har ikke krefter til å være med i hagen. Ivy elsker sin hage, sine planter, naturen rundt og også alle dyrene som er i hagen, og det er et rikt dyreliv der, da hagen ligger i skogen ned mot Tange Sø.

Det er en meget fin måte Claus Dalby har fortalt om hagen og Ivys forhold til planter, dyr og naturen. Det er absolutt mye lærdom å hente i boken, men vi skal huske på at hagen er i Danmark, og blant annet vil det nok være risikabelt å anlegge bekker og dammer her i landet etter Ivys oppskrift!
De forskjellige avsnittene om plantegrupper og bedtyper er fine, og er absolutt gode å slå opp i hvis en mangler inspirasjon til egen hage eller informasjon om en plante. Vi får ta del i Ivys enorme kunnskaper og erfaring med plantene, og de ulike bedtypene, som hun gledelig deler med leseren. Rhododendronavsnittet er delt opp etter farge, en morsom måte å gjøre det på.

Ivys begeistring over alt på hennes eiendom er meget fint beskrevet av Claus Dalby, som også selv har latt seg fascinere av nye planteslekter som ikke har vært hans tidligere. En nydelig bok til å glede seg over i godstolen ute eller inne, og som absolutt gir hagefolk på alle nivåer noe.

Hagebesøk i Stange 3. juni 2009

Tekst og foto: Perly Berge

Hagebesøk i Stange

Som nytt medlem av Rhodo Øst, var det med skrekkblanda fryd eg sa ja til at foreininga kunne kome på hagebesøk. I mitt stille sinn lurte eg på om eg hadde ein rhodohage av interesse å vise fram til ihuga og kunnskapsrike medlemmar i foreininga. Rhodo Øst dekkar eit stort område, og Stange ligg ikkje i midten. Altså burde det ikkje vere så mange som fann høve til å reise så langt midt i veka. Eg satsa på at det burde kunne gå bra, og med ikkje alt for mange besøkande.

Gubben og eg flytta til Stange vinteren 2001. Tomta er på 3,2 mål med god plass til hage og hundar. Nokre steinbed og plen var etablert frå før, men tomta hadde framleis mykje urørt mark. Starten på rhodoplantinga var eit par bartre som vart fjerna. Kva anna enn rhodo kunne plantast mellom stubbane? Vi reiste til næraste hagesenter og handla små og storvokste hybridar med herdigheit H4 eller meir. Dei fleste har klart seg bra i åra etterpå.

Etter nokre år med leiting etter rhodoar på hagesenter, var det ikkje så mykje meir spanande å finne, korkje når det gjaldt blomsterfarge eller bladform. I 2007 oppdaga eg Ringstad hagesenter i Gjøvik. Her vart det handla inn mange primærhybridar og småvokste artar. Etter som åra har gått har desse vakse seg passe store. Dei aller fleste har også overlevd. Ringstad har for det meste herdige rhodoar berekna for innlandsklima.

Same året opna ei ny verd seg med oppdaginga av Ole Jonny Larsen og hagen hans i Spjelkavik. Her såg eg den store variasjonen i bladfarge og form, med og utan hår, som mange artar har. Mange blomstrar også tidlegare enn hybridane. Sidan 2007 har eg handla mange plantar hos Ole Jonny. Dei fleste er ikkje så store enda, og har heller ikkje blomstra. Herdigheita på desse plantane varierar. Det er noko med bladfarge og bladfasong som gjer at det er vanskeleg å la vere å handle plantar som eg innerst inne veit er litt lite herdige. Men den som ikkje prøver, veit jo ikkje om plantar kanskje overlever på rein trass likevel.

I Stange er det typisk innlandsklima, snø og kaldt om vinteren, og tørt om sommaren. Tørka er overkommeleg med vatning. Verre er det med kulda om vinteren. I tillegg kan det vere utruleg flott ver i februar med sterk vintersol og lav døgntemperatur. Har sjølvsagt mista mindre herdige hybridar (H3 og dårleg H4) pga svi- og tørkeskadar i februar. Plantane frå Ole Jonny har så langt for det meste overlevd! No medan dei er små, har dei oftast snødyne på. I tillegg har eg sett opp mange leveggar for å motverke uttørking og sterk sol. I store delar av desember, og så langt i januar 2010, har det vore litt lite snø og nesten 30 minusgrader. Det er mange år sidan sist det var så kaldt i Stange. Til våren blir det kjempespanande å sjå om det er mange små artsplantar som har gjeve tapt for kulda.

Artikkelen skulle visst handle om hagebesøket i juni 2009. For min del var overraskinga stor då det kom 10 stk., mange hadde eg ikkje helsa på før. Kjempekjekt! Hadde sjølvsagt prøvd å førebu meg på vanskelege spørsmål som bl.a. artsnamn. Med over 70 artsplantar med vanskelege namn, som eg ikkje eingong veit korleis skal uttalast, hadde eg teikna plantekart. Hadde jo ikkje rekna med meir enn 3-5 stk. på besøk, eit antall som burde vere overkommeleg i forhold til å teikne og forklare med utangspunkt i plantekarta mine. Eg tok grundig feil! Hagebesøket gjekk utruleg fort, og i etterkant kjende eg at det var mykje eg ikkje hadde fått sagt, noko som kanskje var like bra.

Å dyrke rhododendron i Stange er ikkje vanskeleg berre ein klarar å halde fast på fornufta og ikkje kjøpe for mange plantar som er lite herdige. Plantar med herdigheit H4 eller betre går for det meste heilt fint. Det finst alltid enkeltplantar som dør, sjølv om eg har gjort det eg kan for at plantane skal ha det bra sommar som vinter. Reine torvbed er lite eigna i Stange. Torva tinar svært seint pga telen, og det oppstår tørkeskadar i april og tidleg i mai når veret er fint og alt vatn framleis er bunde i jorda.

Til våren har eg bestilt meg 30 nye plantar frå Ole Jonny. Viser det seg at vinteren vart for hard, har eg heldigvis sikra meg nye plantar som eg kan teste ut for seinare år. Dette var litt om mi erfaring med å vere rhodoentusiast i eit område av landet med innlandsklima.

Hageeigaren med papir i handa

Besøkshager

Ta denne listen med når dere tar sommerturer i år!
Det vi er glade i, det liker vi også å vise fram! Og felles interesser gir grunnlag for god prat - så ikke nøl med å ta kontakt med hageeierne under, det setter de pris på! "Jo flere som stikker innom og rusler rundt, jo hyggeligere", for å sitere en av dem.
Og så håper vi at dere som ikke står på listen, men som kan tenke dere å få besøk, gir oss et ord. Vi henstiller også til dere som står på listen, å skrive litt utfyllende om hagen deres, og/eller melde inn endringer.
Oversikt over besøkshager finner du også på www.rhododendron.no

NB! Kontakt alltid hageeieren på forhånd om det passer med besøk.

Lars Solbu Bevanger, Viggjaøra, 7354 Viggja.
Tlf. 72 86 78 73, mobil 970 21 297.
Nordvendt 1,5 mål stor hage på Viggja, 35 km fra Trondheim. Mest rhododendronarter og en del hybrider. Plantene er fra 25 år gamle og yngre. En del mindre vanlige stauder.

Olderviks Rododendronhage, Magnar Oldervik, 6693 Mjosundet, Aure
Tlf: 71 64 47 96 / 472 55 096.
www.olderviks-rhododendronhage.no
Hagen ligger i en bratt skråning vendt mot sydøst/øst i ei lita bygd med navnet Mjosundet i Aure kommune på Nordmøre. Eiendommen på ca. 2,5 mål naturtomt, har naturlig furu og lauvtreskog med blåbær, tyttebær, blakkbær og røsslyng, men også noe plen innimellom. Det er brukt en del naturstein og tømmerstokker for å bygge opp bed. Hagen inneholder i dag ca. 250 forskjellige *Rhododendron*. I tillegg er det innslag av stauder, hovedsakelig av primula, men også noen prydtrær og busker. Salg av planter.

Ole Jonny Larsen, Bergeplass 12, 6010 Ålesund (Bydel: Spjelkavik, 12 km fra sentrum)
Tlf: 70 14 02 51. www.lapponicum.com
2 mål stor hage i Ålesund. Stor samling av rhododendronarter, nåletrær og vintergrønne bladplanter. Har alltid mange rhododendronarter for salg. Besøk etter avtale, også grupper.

Ingvald Austrheim, Kyrkjebø, Sogn.
Tlf. 57 71 11 71
Stor samling rhododendron i skog (4 - 5 mål) og mark. Flott hage på ca 1 mål i tilknytning til huset med vårstauder, trær og busker. Stor samling rhodoer, arter og hybrider (Se Lapprosen 3/05).

Britt Godske Bjørklund, Birkelundsbakken 56, 5231 Paradis. Tlf. 55 91 17 13
1,3 mål økologisk drevet hage med ca 1500 ulike sorter av stauder, løk, busker og trær, lyng, rhododendron, grønnsaker og bær. Det er brukt mye stein i hagen, med vekt på estetikk og miljø.

Britt og Olaf Hammersland, Hammerslandgrenda 62, 5251 Søreidgrend. Tlf. 55 12 06 81.
Hagen er ca 2 mål og utviklet og endret gjennom 25 år. Den inneholder et variert utvalg av til dels sjeldne busker, trær, stauder og mange sorter rhododendron.
Hagen har en dam med et flott vannfall.

Brit og Pål A. Skagseth, Snekkevikv. 82, 5046 Rådal. Tlf. 55 22 64 35
Besøk fortrinnsvis i mai-juni, men gjerne hele året, etter telefonisk avtale. 10 mål stor eiendom ved Grimseidpollen, flere hundre rhododendronplanter, vesentlig villarter utplantet i blåbærlyng mellom furutrær.

Randi og Harald Kårtveit, Kårtveit, 5363 Ågotnes. Tlf. 56 33 47 88
Lite gårdsbruk med ca 5 mål hageanlegg på kultivert naturtomt. Påbegynt 1977. Nye anlegg 1997. Flere "rom" i hagen, høydenivåer, trapper, sitteplasser, 3 naturlige dammer m.m. Planter, mye rhododendron ca 500 stk, forskjellige typer bar- og lauvtre, vintergrønt, busker, stauder, lyng, fuksia m.m., drivhus og økologisk grønnsakdyrking. Utkanten av gårdens innmark er plantet til med rhododendron og trær av forskjellige slag. Har også juletreproduksjon. Enkel servering kan ordnes etter avtale. God parkering.

Inger og Lars Sebjørnsen,
Ø. Kleppevei 150, 5300 Kleppestø. Tlf. 56 14 10 02
Hagen er på 2,5 mål naturtomt, med allsidig beplanting. Bl.a. damanlegg, fjellhageplanter og rhododendron.

Anna Karin og Gunnar Breivik, Davanger, 5310 Hauglandshella. Tlf. 56 14 53 38
Hagen ble påbegynt våren 1975 og er ca. 2 mål. Opprinnelsen var furuskog og myr. Her er også fjellknauser opp i dagen. Med surt jordsmonn som utgangspunkt, ble rhododendron et naturlig valg. I dag har vi ca. 200 arter og sorter. Blomstring fra februar - mars til ut i juni – juli, med topp i mai – juni. Har også en del asiatiske lønnearter og sorter, en hostasamling

som stadig utvides og ellers busker, trær, stauder og løkvekster. Deler av samlingen er sjeldne og lite kjente vekster.

Linveig og Sigurd Vikane, 5136 Austrheim.
Tlf. 56 16 90 26
Vår, sommer og høst. 2,6 mål hage som er ca. 50 år gammel. Hagestue i Leca med peis og torvtak, naturstein i bord og sittegruppe.

Tjorehagen på Radøy, 5938 Sæbøvågen,
tlf. 56 37 11 45 (56 37 10 40)
Ca. 1 times bilkjøring nord for Bergen. 25 da naturhage med stort utvalg av rhododendronarter og kultivarer og andre busker og trær. I hagen finnes en rekke storbladede rhododendron (*rex, fictolacteum, macabeanum, auriculatum, barbatum, fulgens* og mange flere) i god trivsel.

Hjørdis og Thorolf Juvik, Midtskogv. 30a,
5200 Os. Tlf. 56 30 07 03
En liten hage, 650 m², i nærheten av Os sentrum, med ca.150 forskjellige rhododendron, mest små, lave sorter, en blanding av arter og hybrider. Stein er brukt for å utnytte plantenes og tomtens egenart og to fiskedammer med en liten bekk i mellom.

Elna og Jan Rune Hesjedal, Lepsøyneset 106,
5216 Lepsøy. Tlf. 56 30 61 19 / 411 29 510
Hage på 1,5 mål med vekt på rhododendron, mest arter. Noen *Camellia* og diverse andre planter. Damanlegg under utvikling. Mest blomstring i april og mai.

Kjellaug Guddal Sæbø, Tverrgardsveien 11,
5416 Stord. Tlf. 53 41 01 50
Særprega hage der det er lagt vekt på miljø, form, farge og kunstneriske opplevingar. Ca. 200 rhododendron, klematis, bregner, juleroser – stor løkbløming på våren, naturstein m.m.

Torstein Borg, Tveit, 5694 Onarheim.
Tlf. 53 43 50 77 / 911 83 834
Rhododendronsamling i gårdstun. 250 – 300 ulike arter. De eldste plantene er 40 år gamle. Nyetablert bratt og spennende fjellhage.

Ida og Jørunn Flesland, 5590 Etne.
Tlf. 53 75 62 78.
1 mål hage anlagt fra 1978. Asalea, rhododendron, stauder, fuksia m.m. Besøk etter avtale, fortrinnsvis vår/forsommer.

Oddbjørn Fosse, Malmvegen 15, Lye, 4340 Bryne.
Tlf. 51 48 82 68
Hobbygartner med rhododendron som spesialitet. Et mål hage, ca. 3000 planter, mest azalea og frøplanter. Fint å kombinere med et besøk på Rogaland Arboret.

Kjell Kristoffersen, Lutsiveien 240,
4309 Sandnes.
Tlf. 51 62 07 52 / 40335115 / 99508275
Ca. 5 km fra Sandnes ligger den 1400 m² store hagen med ca 300 rhododendron fordelt på 160 forskjellige sorter. Også et stort utvalg av vintergrønne trær.

Inga Olsen, Roligheden 5, Klodeborg,
4825 Arendal. Tlf. 37 09 42 45, mobil 992 34 426
Variert hage som har ca 1500 m² med steinbed, stauder og rundt 200 ulike rhododendronarter og hybrider. Mange forskjellige primula og surjordsplanter. Åpent fra 13/05.

Mona Klemmetsen, Nævisdal, 4821 Rykene.
Tlf. 37 09 39 60 / mob. 481 45 161
Stor naturtomt med mye fjell, naturlige bekker og dam. Hagen er bygd opp med naturens egne materialer. Her dyrkes og prøves mange sjeldne vekster, for å teste herdighetsgrenser. Det gjelder bl.a. trær, busker, stauder, løk og surjordsvekster.
Rhodosamlingen består av mange hundre arter og hybrider. Hagen er på sitt vakreste i mai – juni, men ellers besøk hele året etter avtale.

Hans-Petter Foss, Hurumveien 11, 3440 Røyken,
Tlf: 31 28 49 56
www.fosshagesenter.no
6000 m² hage på Villingstad gård med ca 100 forskjellige *Rhododendron* og rundt 400 andre typer planter. Villingstad er en av Røykens største og eldste gårder. Hagen som fortsatt er under utvikling vil i 2010 få navnet Villingstadparken. Besøkshagen er lagt i kombinasjon med Foss hagesenter.

Roger H. Karlsen, Ekelundv. 3, 1545 Hvitsten.
Tlf. 64 95 53 31
4 dekar tomt med rhododendronarter og -hybrider plantet blant furu og eiketrær.
Også andre prydtrær. Blomstring begynner i april.

Tordis og Sigurd Bretteville-Jensen, Vestfaret 11,
1719 Greåker. Tlf 69 12 93 37
Villahage med rhododendron plantet inn mellom lyng og furu (se Lapprosen 3/05).

Ringstad Planteskole & Hagesenter,
Vestre Totenvei 377, 2817 Gjøvik.
Åpent i hagesenterets vanlige åpningstider.
Besøk avtales i tlf. 61 14 62 50.
Mer enn 250 arter og hybrider for Østlandsforhold.

Velkommen til et besøk i vår grønne oase.

Vi har et godt utvalg av det du trenger til hage og balkong.

Vi forhandler Italpark og Henri Studio sine statuer, fontener, fuglebad, benker, relieff og urner for interiør og eksteriør.

- Pryd / nytte busker og trær
- Roser, ca 100 sorter
- Rhododendron
- Surjordsplanter
- Stauder og sommerblomster
- Jord, torv og gjødselprodukter

Kongsberg Hagesenter v/Reidun Bergan

Landsverkveien 19, 3614 Kongsberg
Tlf.: 32 76 51 53 / Faks: 32 76 58 14
www.kongsberghagesenter.no

80 sorter
Rhododendron i salg

BoGrønt Foss Hagesenter

BO GRØNT

Hurumveien 11, 3440 Røyken Tlf: 31 28 49 56
www.fosshagesenter.no

RODODENDRON
VI HAR UTVALGET

MAGNAR OLDERVIK,
6693 MJOSUNDET.
www.olderviks-rododendronhage.no
Mobil 47255096

Hagesenter og planteskole

Egenproduserte planter eller fra ledende norske leverandører

Rhododendronsorter for Østfold

Vi har satt sammen et betydelig utvalg rhododendron, som passer for klimaet i Østfold.

Se vår hjemmeside www.onsoy-planteskole.no for sortsliste.

ONSØY PLANTESKOLE
Elingårdsveien 42 – 1626 Manstad

Tlf. 69 33 31 45. E-post: post@onsoy-planteskole.no

Påmelding til årsmøte i

Den norske Rhododendronforening

Påmelding innen 15. mai.
Jeg ønsker å delta på årsmøtet i Arendal lørdag 29. mai kl. 12.00.

Navn _____ Tlf. _____

Ledsager(e), antall _____

Antall som ønsker å delta på "Sørlandsk bespisning" lørdag kl. 19.00 _____

Ankomst fredag 28. mai – navn: _____

Ønsker innkvartering på Dømmesmoen – navn, antall netter, enkelt-/dobbeltrom.

_____

Påmelding til Audun Arne, Eikevn. 3, 4824 Bjorbekk. Tlf.: 37094940
E-post: auduarne@frisurf.no Spørsmål vedr. arrangementet til samme.

Årsmøtet blir avholdt på Dømmesmoen ved Grimstad. Anlegget omfatter et av landets flotteste park-anlegg, Norsk hagebruksmuseum, og består av 25 bygninger, flere er fredet.
For mer info om Dømmesmoen, også veikart, se Google: Dømmesmoen Grimstad.
Dømmesmoen ligger et par km fra Grimstad på Fjæreveien, ikke langt fra Fjære kirke.

Innkvartering på stedet – Høgskolen i Agder administrerer internatbygg.
Priser inkl. frokost:
Dobbeltrom: kr. 555,- pr. rom pr. natt. (Oppredd m/sengetøy.)
Enkeltrom: kr. 370,- pr. person – kr. 680,- for 2 netter.
De som ønsker innkvartering på Dømmesmoen ordner dette gjennom oss ved påmelding.
Alternative løsninger ordnes individuelt.

Program:
Fredag:
Kathrine inviterer til sosialt samvær kl. 19.00, Barlinda 11, Fevik. Grillparty m/ slideshow.
Mat og drikke medbringes.

Lørdag:
- Årsmøtet starter kl. 12.00 med registrering, kaffe og rundstykker.
- Lunsj etter møtet – "Gudruns gryte".
- Omvisning på Dømmesmoen.
- Andre besøk hvis tid. Alternative tilbud presenteres, f. eks. et klematisgartneri i nærheten.
- Kl. 19.00: Sørlandsk bespisning – reker med tilbehør + alternative valgmuligheter.
  Spenstig kulturelt innslag.

Søndagstilbud:
Hagebesøk kl.10.00 – ca. 14.00.

Nye medlemmer

Styret ønsker følgende nye medlemmer velkommen i foreningen:

Jane og Jon Bratfos	Askeveien 2	0276 Oslo
Wenche Koch-Hagen	St Halvards vei 8	1358 Jar
Merete Hugaas	Ekebergveien 299	1166 Oslo
Solveig Holth	Lilloe-Olsens vei 7	0489 Oslo
Knut Kåre Opedal	Hilland	5911 Alversund
Magnus Simonsen	Nystølv. 6a	4027 Stavanger
Linda Kausland	Kloppedalsvegen 27	5221 Nesttun
Monica Menschik	Torsgatan 12	26262 Angelholm,Sverige
Mona Yvonne Espeland Lothe	Stølshaugen 3 B	5414 Stord
Reidun Bergan	Meheiaveien 724	3614 Kongsberg

Rhododendronarter for salg 2010

R. cinnabarinum

Mange nye spennende arter på lista:

anthosphaerum, chamaethomsonii, adenogynum hyperythrum, neriiflorum, pachytrichum, uvarifolium, montroseanum, sinofalconeri, viscosum, edgeworthii m.m.

Salgsliste kan bestilles pr e-post eller vanlig post.
Kan også leses på www.lapponicum.com

Ole Jonny Larsen, Bergeplass 12, 6010 Ålesund
Tlf: 70 14 02 51 – 41 58 86 30

olejonnylarsen@hotmail.com

GIMLE PLANTESKULE

Stort utval i planter for hagen

Spesialområde:
Rhododendron og surjordsplanter

Kontaktinformasjon:
Gimle Planteskule
Vikøy,
5600 Norheimsund

Tlf.: 56 55 04 80
Faks: 56 55 04 87
gimle@vestplant.no
www.vestplant.no

Kjære medlem!

Sammen med denne utgaven av Lapprosen finner du giro for innbetaling av kontingent for 2010.
Betaler du via nettbank, ber vi om at du markerer for melding til mottaker.
Dersom betaler er annen person enn medlemmet, må vi få oppgitt navnet på medlemmet. Dette vil lette arbeidet med å få registrert innbetalingen korrekt i DnRs medlemsregister.

Samtidig ber vi om at medlemmene melder inn adresseforandringer (bostedsadresse og e-postadresse)
Har du e-postadresse, men ikke sendt den til foreningen, send den snarest til bjorgvar@online.no
Vi kan da gi dere en påminnelse i forkant av møter og aktiviteter, uansett hvor i landet man har sin lokalforening.

Ha en fin rhodovår!

Hilsen
Bjørg S Rasmussen
Kasserer / medlemsansvarlig

Frøliste fra DnR

Innsamling fra østsida av Beima Xue Shan, Benzilan, Yunnan, Kina, 6. - 10. okt. 2008

R&N 139. *Rhododendron rex* ssp. *fictolacteum.* CW 3600 moh.
R&N 141. *Rhododendron beesianum.* CW 3714 moh
R&N 048. *Rhododendron proteoides.* CW 4466-4500 moh.
R&N 072. *Rhododendron aganniphum*, grønne knopper. CW 4378 moh.
R&N 142. *Rhododendron selense* ssp. *selense* CW 3714 moh.
R&N 088. *Rhododendron rupicola* var. *chryseum*. CW 4469 moh.
R&N 050. *Rhododendron tapetiforme*. CW 4478 moh.

Innsamlet Kilen Kvitseid
BRA 001. *Rhododendron tomentosum*. CW 200 moh.

R&N= Bård Ranheim og Remi Aleksander Nielsen
BRA= Bård Ranheim.
CW= Innsamlet i naturen

Det er ca 30 frø i hver pakke. Prisen er kr 10 pr pakke + porto.

Kontakt: Torstein Borg
Telefon: 53 43 50 77 / 91 18 38 34
torstein@rhodomania.no

Innkalling til Årsmøte

i Den norske Rhododendronforening, avdeling Sør

Tid: **11. mars 2010 kl. 19.00.**
Sted: **Stinta skole, Arendal.**

Program:

1. Årsmøtesaker: Årsberetning, regnskap og budsjett, innkomne forslag, valg, fastsettelse av tidspunkt for neste årsmøte.
2. Enkel bevertning – utlodning.
3. Video – program.
4. Gjennomgang av årsprogrammet for 2010.

Saker som ønskes tatt opp på årsmøtet, må være styret ihende senest en uke før møtet.

Audun Arne
leder

Årsberetning 2009

for Den norske Rhododendronforening, avdeling Sør.

Det sittende styret ble valgt på årsmøtet i Arendal 12. mars 2009.

Styret har bestått av:

Audun Arne	leder
Vidar Olsen	kasserer
Lis Herlofsen	styremedlem
Kathrine Lyngstad	styremedlem

Varamedlemmer:	Nina Gjermundsen
	Frode Harnes
Valgkomite:	Gudrun Arne
	Nina Gjermundsen
	Inga Olsen
Revisor:	Knut Gjermundsen

Gudrun Arne har fungert som styrets sekretær.
Det har vært avholdt 3 styremøter i perioden. 28 saker har vært til behandling.
Avdelingen har 46 medlemmer pr. 31.12.09. 22 medlemmer er overført til Rhodo SørVest.

Aktiviteter gjennomført i 2009:
Alle aktiviteter i årsprogrammet til Rhodo Sør ble gjennomført slik det ble presentert i Lapprosen 1 og 2. Hagevandringer og særlig høstprogrammet hadde god oppslutning. 6 medlemmer fra avdelingen deltok under årsmøtet i DnR på Ramme Gård ved Hvitsten i Østfold 9. mai 2009. Avdelingen har hatt stand/info i Lundberg Hagesenter, og ved hagemesse på Harebakken kjøpesenter og på Dømmesmoen.

Samarbeid: Samarbeid med **Dømmesmoen / Norsk hagemuseum** ble aktivert i løpet av høsten. Avdelingen har besluttet å etablere en særskilt komité for å ivareta videre oppfølging.

For styret
Audun Arne, leder

Årsprogram 2010 for
Den norske Rhododendronforening, avdeling Sør

11.03.	**Årsmøte avdeling Sør.** Stinta skole, Arendal kl. 19.00. Årsmøtesaker – se innkalling side 22.
16.-18.04.	Vi planlegger **handletur til Danmark.** Er du interessert – ta kontakt med Frode Harnes. Tlf. 95 17 83 19.
19.05.	**Hagevandring** hos Gudrun og Audun, Eikeveien 3 på Rannekleiv, Arendal, kl. 18.00. Tlf. 37 09 49 40.
	Årsmøte DnR på Dømmesmoen, Grimstad. Se info og påmelding side 19.
11.06.	**Hagevandring** hos Lis Herlofsen, Vardåsveien 8, Kristiansand, kl. 18.00. Grillparty, ta med mat og drikke. Påmelding senest 09.06., tlf. 47 88 16 67.
	Høstvandring på Evje. Odden Camping og Steinsenteret. Sosial samling om kvelden. Evt. overnatting bestilles individuelt. Nærmere detaljer kommer i Lapprosen nr. 2.
18.09.	**Høstmøte.** Stinta skole, Arendal, kl. 11.00. Stikking, bytting av stiklinger. Nærmere detaljer i Lapprosen nr. 2.

På utkikk etter det sjeldne?

Et planteutsalg som satser på det litt mer uvanlige av stauder, busker og trær. Vi kan blant annet tilby:

- **150-200 forskjellige *Rhododendron* arter**
- **Stort utvalg av *Rhododendron* hybrider**
- **Meget stort utvalg av sjeldne sorter vintergrønne busker og trær,**
- **Stort utvalg av stauder for woodland og steinbed.**
- **Og mye, mye mer.**

Sørvest Planter starter utsalg i april 2010 – Velkomne skal dere være
Bruk kontaktinformasjon nedenfor for nærmere informasjon.
Thomas Larsen – 90867400
Reidar Vigrestad - 95036058
Svein Erik Tønnesen – 95238947

Sørvest Planter

Kvalitet - Utvalg - Kunnskap - Service

Inkalling til årsmøte i

Den norske Rhododendronforening, avdeling Sør-Vest

Tid: Onsdag 24. februar kl 19.00. Sted: Lokalene til Rogaland Arboret.

Sakliste:
1. Valg av dirigent.
2. Valg av referent og valg av 2 medlemmer til å underskrive protokollen.
3. Årsberetning.
4. Regnskap og budsjett for 2010.
5. Innkomne forslag.
6. Valg av leder, styremedlemmer og varamedlemmer.
7. Valg av 1 revisor.
8. Valg av valgkomite på 2 personer som senest 4 uker før neste årsmøte skal komme med forslag til valg av tillitsmenn.
9. Godkjenning av vedtekter for Rhodo SørVest.

Øvrig program: Rhodotur til Burma v/Oddbjørn Fosse m/bilder. Servering og utlodning.

Da dette er det første ordinære årsmøtet, henstilles det til medlemmene å være aktive i forslag til styre. Interimstyrets forslag er at det nye styret skal bestå av 5 medlemmer (inkl. leder) og 2 varamedlemmer. Alle i interimstyret godtar gjenvalg.
I tillegg velges 2 varamedlemmer.

Forslag til saker som ønskes tatt opp, må være kommet inn til styret senest en uke før årsmøtet.

Interimsstyret
Reidar Vigrestad, leder

Årsprogram 2010 for

Den norske Rhododendronforening, avdeling Sør-Vest

24. februar: Årsmøte.
Årsmøtesaker iflg. vedtekter.
Oddbjørn Fosse viser lysbilder fra en tur til Burma.
Servering og utlodning.

2. juni: Tur/hagevandring.
Vi legger i år turen til Dalane-regionen. Bestemmelsessted vil bli meddelt senere.
Turen starter med egne kjøretøy kl 18.00 fra Shell Bryne ved Rv 44.

17. september: Medlemsmøte.
Emne: Camellia. Besøk fra Camelliaforeningen
Foredrag med bildefremvisning.

17. november: Medlemsmøte.
Tema vil bli meddelt senere.

Møtene holdes i Rogaland Arboret, og møtetid er kl. 19.00.

Dersom vi får i stand import av planter vil det bli innbudt til samling(er) i Arboretet for å sette i stand plantefeltet.

Årsberetning 2009 for
Den norske Rhododendronforening, avdeling Sør-Vest

Det har lenge vært pratet om å stifte en avdeling av Den norske Rhododendronforening i Sør-Vest som kunne dekke Rogaland fylke. Kommunikasjonen både til Bergen og Arendal er litt tidkrevende og tungvint.

Det ble derfor innkalt til et møte i Rogaland Arboret 24.03.2009 for å diskutere etablering av en ny avdeling. Det møtte ca 25 personer på møtet hvor vi også hadde lysbildeserie og foredrag om rhododendron. Det var stort ønske om en lokalavdeling i området. Det ble valgt et interimstyre for å starte opp avdelingen.

Følgende interimstyre ble valgt:

Reidar Vigrestad	leder
Thomas Larsen	nestleder, kasserer
Olga Nese	sekretær
Oddbjørn Fosse	styremedlem
Tone Ulven Fosse	varamedlem
Aslaug Meisland	varamedlem

Interimstyret startet umiddelbart sitt arbeid med å inngå avtale med Rogaland Arboret om å disponere et område i Arboretet for samling av villarter. Avtalen ble senere godkjent av styret i Arboretet. Stedet kan være en samlingsplass for medlemmene i laget. Møtene holdes i lokaler i Arboretet.
Interimstyret har hatt 4 styremøter i 2009: 31. mars, 12. mai, 2. september, og 4. november.

27. mai
Vår første hagevandring gikk til 3 hager i Jæren-området. Et ufyselig vær møtte mange forventningfulle medlemmer. Vi startet i hagen til Reidar Vigrestad sør på Jæren, og fortsatte til Bryne hvor vi besøkte Fosses Rhododendron. Rett i nærheten besøkte vi til slutt en liten kompakt hage med 120 sorter *Rhododendron* til tidligere gartner i Time Kommune, Gunnleif Edland.
Til tross for været var fremmøtet godt, og alle ville gjerne komme tilbake til de hagene vi hadde vært igjennom.

6. september - Medlemsmøte i Arboretet.
Tema for møtet var stikking, såing og poding av *Rhododendron*. Vi hadde fått med "guruen" innen stikking, Finn Larsen, som hadde et meget interessant innlegg med masse gode tips. Jostein Fuglestad demonstrerte poding.
Som vanlig ble det godt drøs over kaffen. 17 medlemmer møtte.

11. november - Medlemsmøte i Arboretet.
Tema: Rhododendronekspedisjon til Yunnan, Kina.
Reidar Vigrestad viste lysbilder og fortalte om en spennende tur til Yunnan i Kina. Torstein Borg har skrevet om turen i LAPPROSEN.
Oddbjørn og Reidar delte ut frø til de som var interessert. 20 frammøtte.

Styret har arbeidet en del gjennom året med med importmulighet av Rhodosamling fra Ruddi Perrard i København. Han har ansvaret for Rhodosamlingen i Botanisk Hage i København m.fl. Han har vært med på utallige ekspedisjoner og hentet frø. Han har nå så altfor mye planter som han har tilbudt oss en del av. Det har imidlertid vært vanskelig å få inn plantene på grunn av restriksjoner. Vi holder på med saken.

I året som gikk har medlemmer av interimstyret holdt foredrag om *Rhododendron* i hagelag og andre foreninger.
Vi hadde stand på Boligmesse i Stavanger sammen med Hageselskapet.
Der fikk vi reklamert for Rhododendronforeningen og hadde salg av planter.

Rhododendron Sør-Vest har i det første året 43 medlemmer som sogner til vårt distrikt.
Styret takker for interesse og fremmøte, og ønsker vel møtt til mange hyggestunder i kommende år.

20. januar 2010.
Interimstyret

Innkalling til årsmøte i
Den norske Rhododendronforening, avdeling Vest

onsdag den 17. mars kl 18.30 Naturhistorisk Museum, Historisk kafé**,** Musèplass 3, Bergen
Årsmøtesaker: årsmelding, regnskap og budsjett, evt. innkomne forslag, valg.
Forslag som ønskes behandlet, må være styret i hende innen 10. mars.

Rett etter årsmøtet (ca kl 19.00) fortsetter vi med:
Foredrag v/ Bård Ranheim: "På rhododendronjakt i Yunnan"
fra Bård Ranheim og Remi A. Nielsen sin frøekspedisjon til Nordvest-Yunnan i 2008

Kaffe og plantelotteri. Inngangspenger 50 kr.

Vel møtt til en hyggelig kveld!
Hilsen styret

Årsprogram 2010 for
Den norske Rhododendronforening, avdeling Vest

9. februar: "De store Plantejegerne" v/ Ole Jonny Larsen
Medlemsmøte i Naturhistorisk Museum, Musèplass 3, Bergen, kl. 18.30.
Inngangspenger 50 kr. Kaffe og plantelotteri. Mulighet å kjøpe boken signert.

17. mars: "På rhododendronjakt i Yunnan" v/ Bård Ranheim
Årsmøte og medlemsmøte i Naturhistorisk Museum, Musèplass 3, Bergen, kl. 18.30.
Inngangspenger 50 kr. Kaffe og plantelotteri. Se egen innkalling .

20. mars: Fotografering v/ Anne Tafjord-Kirkebø og Kolbjørn Kirkebø, Brage Byrå AS.
Dette er tredje kursdag som oppfølging av fotokurset arrangert høsten 2009. Tidligere kursdeltakere blir særskilt invitert, men også andre interesserte har anledning å være med.
Kontaktperson: Terhi Pousi, tlf. 55 22 95 08, terhi.pousi@bm.uib.no

21. april: Rhododendronarter v/ professor Per Magnus Jørgensen
Omvisning i rhododendronskogen på Arboretet på Milde onsdag kl. 18.00 www.uib.no/arboretet

7. - 9. mai: Tur til Nord-Vestlandet
Busstur til Ålesund med hagebesøk på vegen opp, i området ved Ålesund og på vegen tilbake. Se egen annonse side 5.

28. - 30. mai: DnR – årsmøtehelg i Grimstad Se egen annonse side 19.

30. mai: Arboretets dag på Milde
Aktivitetsdag for hele familien, arrangert av Arboretet og Botanisk hage, Milde.
Kl. 12.00 -16.00. Kom og besøk oss på infostand.

29. august: Høsttur til Hardanger
Gimle Planteskule, Hardanger Fartøyvernsenter i Norheimsund og ett hagebesøk.
Mulighet til samkjøring. Kontaktperson: Thorolf Juvik, mobil 94 97 16 90, thjuvik@online.no

16. november: "Mine favoritter" v/ Gunnar Gilberg
Medlemsmøte i Naturhistorisk Museum, Musèplass 3, Bergen, kl. 18.30. Inngangspenger 50 kr. Kaffe og plantelotteri.

Årsmelding 2009 for

Den norske Rhododendronforening, avdeling Vest.

Styret i 2009, etter valet på årsmøtet 17. mars 2009:

Torstein Borg	leiar	Egil Sæle	sekretær
Thorolf Juvik	nestleiar	Terhi Pousi	kasserar
Håkon Morvik	styremedlem	Jan Valle	varamedlem
Frøydis Oen	varamedlem		

Revisor: Sølvi Søfteland
Valkomite: Randi V Fessl og Bjarte Synnevåg

Styret har hatt 5 møte i 2009, alle i driftsbygget på Arboretet, Milde. 35 saker behandla.
Eigen komité for hagemessa hadde i tillegg 2 arbeidsmøte.

17. mars: Årsmøte. Foredrag v/ Brita Toppe, forskar og plantepatolog, Bioforsk "Hvordan unngå sjukdommar og skadedyr på rhododendron" – om symptomar, spreiing og bekjemping av dei viktigaste skadegjørare på Vestlandet. Plantelotteri. Naturhistorisk museum. 35 frammøtte.

24-26. april: Hagemessa i Arenum
Informasjonsstand med utstilling og sal av bøker og tidskrift, sal av småplanter, rhododendronquiz. 5 foredrag v/ Jan Rune Hesjedal og Harald Kårtveit. 15 medlemmer deltok i vaktordninga. Gode tilbakemeldingar om stand og foredrag frå dei som besøkte messa.

24. mai: Vårtur til Fitjar og Stord.
Besøk i hagane til Hans Johansen og Bjarne Sandvik på Fitjar og Kari Eskeland Grov på Stord. Det var tre vakre hagar i god bløming. Plantebytte. 30 frammøtte.

7. juni: Arboretets dag på Milde
Informasjonstand med sal av småplanter. Ansvarlege Håkon Morvik og Jan Rune Hesjedal. Fint vær og godt frammøte.

30. august: Hausttur til Kvinnherad - Kultur- og hagevandring
Omvising i Steinparken v/ Øystein Skåla og hagen til Håkon Uppheim. Baroniet i Rosendal med omvising inne i Baroniet. Plantebytte. 20 frammøtte.

26. september og 3. oktober: Kurs i fotografering – digitalt
Kursleiarar Anne Tafjord-Kirkebø og Kolbjørn Kirkebø. 2 laurdagar. Arboretet på Milde, biblioteket. 13 deltakarar. Kurset vart arrangert i samarbeid med Arboretets Venner.

17. november: Foredrag v/ Torstein Borg: "En reise til Yunnan og Sichuan i Kina". Og billedkavalkade v/ Thorolf Juvik: " På tur med rhododendronforeningen" fra DnR-fellestur til Bohuslän 5. – 9. mai 2009. Plantelotteri. Naturhistorisk museum. 36 frammøtte.

Medlemskap: Folkeakademiet i Bergen.

Pr 31.12.2009 har DnR 371 medlemmer, 151 av desse soknar geografisk til avdeling Vest.
Rhodo Vest vil særleg takka alle som har har gitt plantegåver til lotteri og til Arboretet og Botanisk hage på Milde for godt samarbeid og lån av møtelokale.

Bergen 11. januar 2010
Styret

Innkalling til årsmøte i

Den norske Rhododendronforening, avdeling Øst

Dato: **24. april 2010, kl 13.00 – 14.00**

Sted: **Auditoriet i Zoologisk museum, Botanisk Hage, Oslo.**

Sakliste:

1.Valg av møteleder
2. Valg av referent
3. Valg av to medlemmer til å underskrive protokollen
4. Årsberetning for 2009
5. Regnskap for 2009
6. Budsjett for 2010
7. Innkomne forslag
8. Valg av leder, styremedlemmer og varamedlemmer
9. Valg av revisor
10. Valgkomitè for 2010

Saker som ønskes tatt opp på årsmøtet, må være styret i hende senest 2 uker før møtet.

Hilsen styret
Øyvind Aasheim
leder

BoGrønt RINGSTAD

PLANTESKOLE OG HAGESENTER

VESTRE TOTENVEI 377, 2817 GJØVIK

TLF.: 61146250, FAX.: 61146251

E-POST: ringstad@bogront.no

VI FØRER RHODODENDRON FOR INNLANDSKLIMA.
VELKOMMEN TIL ET BESØK I VÅRT HAGESENTER.

Nytt nummer av Årringen er kommet

Per M. Jørgensen har skrevet om "debutanter i samlingen av rhododendronarter" i Arboretet på Milde.

Årringen sendes fritt til medlemmene i Arboretets venner
(årskontingenten er kr 150,-).
I løssalg er prisen kr 175,-.

Vil du bli medlem?
Kontakt Arboretet: post@sah.uib.no

Årsberetning 2009 for
Den norske Rhododendronforening, avdeling Øst

Styret ble valgt på årsmøtet hos Karl Richard Hals, Varlo Park, Hokksund, 25. april 2009, og har bestått av:

Øyvind Aasheim, leder, (kasserer) gjenvalgt for for 1 år: 2009.
Erik Gustavsson, styremedlem (nestleder) valgt for 2 år: 2008 og 2009.
Kari Marie Aandstad, styremedlem (sekretær) valgt i 2009 for 2 år: 2009 og 2010.
Arnfinn Nypan, styremedlem, valgt for 2 år: 2008 og 2009.
Varamedlemmer: Roger Karlsen og Perly Berge.
Revisor: Berit Ramleth, gjenvalgt for 1 år: 2009.
Valgkomité for 2010: Foreløpig styrets ansvar.

Det har vært avholdt 3 styremøter i 2008: 12. februar og 11. oktober. Styrets varamedlemmer har vært innkalt til møtene. 24 saker er behandlet. Avdelingen har ved siste oversikt 98 medlemmer.

Aktiviteter 2009

24. februar	Medlemsmøte i Auditoriet i Zoologisk museum, Botanisk Hage, Oslo. Foredrag "Rhododendronarter ved Atlanterhavet" v / Ole Jonny Larsen. Ca. 20 til stede.
25. april:	Årsmøte/medlemsmøte hos Karl Richard Hals, Varlo Park, Hokksund. 18 deltagere, hvorav 14 stemmeberettigede til årsmøtet. Etterpå var det medlemsmøte med bevertning, omvisning i Varlo Park og salg av rhododendron.
9. mai:	Årsmøte i Den norske Rhododendronforening. Sted: Ramme Gaard. Hvitsten. 45 frammøtte, hvorav 28 stemmeberettigede. Foredrag "På rhododendronjakt i Yunnan." ved Bård Ranheim. Bevertning. Omvisning i parkanlegget på Ramme Gaard. Hagebesøk hos Roger Karlsen, Hvitsten. Salg av rhododendron.
10. mai	Hagebesøk hos Roger Karlsen og hos Ebba og Jens Holmboe, Ås. 14 deltagere.
3. juni	Hagebesøk hos Gøril Fjellet, Tangen og Perly Berge, Stange.11 – 15 deltagere.
7. juni	Rhodo Øst deltok med informasjonsstand og salg av rhododendron på Botanisk hages Venner`s Vårtreff i Botanisk Hage, Oslo. Mange hundre besøkte vår stand og ca. 60 planter ble solgt.
14. juni	Hagebesøk hos Ann Kristin Harbosen og Torgeir Sollien, Roverud og Kari Marie og Harald Aandstad, Arneberg. Ca. 15 deltagere.
23. sept.	"På rhododendronjakt i China" Bård fortalte og viste bilder fra turen. "Rhododendron om Høsten", Roger Karlsen innledet til spørsmål og diskusjon. Bevertning. Ca. 20 deltagere.
7. november	Førjulsmøte på Sagene Samfunnshus, Oslo. Ole Petter Vik viste bilder fra Callaway Gardens, USA. Medlemmer viste bilder og fortalte fra egne hager. Servering. 14 deltagere.

Aktivitetene ble annonsert i Lapprosen, på hjemmesiden www.rhododendron.no
og med egen invitasjon før hver samling, pr. e-poster og med brev til de som ikke har e-postadresse.
Vi har også jobbet videre med å få et utvalg av rhododendron tilgjengelig for medlemmene. Vi har fått planter fra noen medlemmer og kjøpt inn rhododendron litt rimelig. Disse har vi solgt på Vårtreffet i Botanisk hage, på årsmøtet vårt og på noen av hagevandringene våre. Vi har solgt litt over 100 rhododendron til sammen i 2009.

Oslo, 22. januar, 2010.
For styret Øyvind Aasheim
Leder

R. quinquefolium

Årsprogram 2010 Rhododendron Øst

R. quinquefolium

Lørdag 6 mars. kl. 14.00 **Medlemsmøte** **Sted: Auditoriet i Zoologisk museum, Botanisk Hage, Oslo.**
" Bladfellende rhododendron " v / Steinar Handeland. Utlodning. Enkel bevertning.

Lørdag 24 april. - kl. 13.00 **Årsmøte Rhododendron Øst** **Sted: Auditoriet i Zoologisk museum, Botanisk Hage, Oslo.**

Årsmøtesaker iht. vedtektene. Saker som ønskes tatt opp utenom de vanlige årsmøtesakene må være styret i hende senest 2 uker før årsmøtet.
Etter årsmøtet blir det medlemssalg av Rhododendron og omvisning i Fjellhagen i Botanisk Hage. Ta med nistekurv!

Onsdag 19 mai. kl. 14.00 **Hagebesøk hos Ove Skriver**
Sted: Meisveien 8, Mysen.

Ove Skriver flyttet for 2 år siden med sin store rhododendronsamling fra Tretten i Gudbrandsdalen til Mysen med lastebil og har nå arrangert en praktfull ny hage der.

Lørdag 29 mai. **Årsmøte i Den norske Rhododendronforening** **Sted: Dømmesmoen, Grimstad.**
Se egen annonse i Lapprosen.

Søndag 30 mai. kl. 10.00 – 16.00 **Vårtreff i Botanisk Hage.**
Sted: Botanisk Hage, Tøyen, Oslo.

Vi deltar også i år på Botanisk Hages Venner sitt Vårtreff med egen informasjonsstand og plantesalg fra egen beholdning. **Vårtreffet** er en opplevelse i seg selv med masse mennesker tilstede og med mange forskjellige hageplanter til salgs fra 10 andre foreninger og Botanisk Hages Venner www.botaniskhagesvenner.no Ta med nistekurv!

Lørdag 5 juni. - kl. 12.00 **Hagebesøk i Foss hagesenter, Hurumveien 11, Røyken.**
kl. 14.00 **Deretter til Ole Petter Vik, Østenstadlia 3, Asker.**
kl. 16.00 **Deretter til Åse Handeland, Kolleveien 30 A, Haslum.**

Hos **Ole Petter** får vi se en etablert hage fra 1996 med mange rhododendron og en god del andre surjordsplanter. Ole Petter var første leder av Rhodo Øst.
Åse Handeland har en meget rikholdige hage på Haslum med mange rhododendron.
(Intervjuet i HAGE-tidene nr. 7, 2009.) Ta med nistekurv!

Lørdag 12 juni. – kl. 12.00 **Gjennestad Plantskole og Hagesenter, Stokke, Vestfold.**
kl. 14.00 **Hagebesøk, Torbjørn Lensebakken, Skotfossvegen 71.**
Sted: Oppmøte ved Rådhusplassen i Skien sentrum.

Gjennestad Hagesenter er et ettertraktet "*må innom*" hagesenter hvor vi stopper på vei til Skien.
Vi kjører videre til **Torbjørn Lensebakken** og hans sted **Lille Vadrette** ved Telemarkskanalen med sin vakre beliggenhet ved vannet. www.lensebakken.no Ta med nistekurv!

Lørdag 19 juni. – kl. 14.00 **Hagebesøk**
Sted: Oppmøte hos Ebba og Jens Holmboe, Grusveien 20 B, Ås.
Deretter til Roger Karlsen, Ekelundveien 3, Hvitsten.

Hos Roger

Hos Ebba og Jens

Ebba og Jens sin hage på 110 m² er et oppkomme av sjeldne planter, ca. 900 forskjellige, derav 142 forskjellige rhododendron.
Roger Karlsen er mye større, med hundrevis av rhododendron, mange magnoliaer og ellers en meget innholdsrik hage.

Ta med nistekurv!

Lørdag 25 september. kl. 18.00 – 21.00. Medlemsmøte Rhodo Øst. Kunngjøres i Lapprosen senere (og pr post/E-post).
Sted: Auditoriet i Zoologisk museum, Botanisk Hage, Oslo. Fagprogram: ?????
¤Det serveres kaffe og noe attåt.

Lørdag 6 november. kl. 15.00 – 19.00 **Førjulsmøte.** **Kunngjøres** i Lapprosen senere (og pr post/E-post).
Sted: ????? Fagprogram: ????? + Medlemmer om erfaringer med Rhododendron i egen hage.
¤Bevertning!!

En aktiv forening !

Tekst: Svein Petter Kveim (Gjentrykk fra Lapprosen nr. 3/1998)

Mennesker og trær har en ting felles: Det er mens de ennå er små at de kan formes,- som gamle tåler de hard beskjæring og omstilling dårlig!
Kanskje er det slik med foreningen vår også, - da har vi best sjanse til å forme den nå, mens den ennå er i støpeskjeen. Undertegnede er i alle fall glad for muligheten til å bidra med synspunkter og et par forslag. Ikke for å få gjennomslag for enhver pris, men i håp om å stimulere til diskusjon og en bevisst utvikling av foreningen.

Trolig vil praktiske og jordnære aktiviteter være mest attraktive, slike som treffer den enkeltes faktiske behov, i tillegg til ordinære foredrag. Kurset i formering er et slikt eksempel som i alle fall jeg har hørt mye positivt om.

Mange av medlemmene er i startfasen og har behov for mye basiskunnskap. Det er dessuten vanlig at en del av basisen mangler hos flere som har holdt på en liten stund. En vandring for å bli kjent med sykdommer og skadedyr, basiskunnskap om jord, gjødsling, skjæring etc. tror jeg derfor det kan være et visst behov for. Kanskje en gang i året, for nye medlemmer?

En annen måte å gi basiskunnskap på, er om en hadde fått til en løslig "fadderordning". Tenk om noen av våre svært dyktige og viderekomne medlemmer kunne være villige til å veilede en eller flere nybegynnere, la oss si med et hjemmebesøk i året? En slik ordning ville alene være verdt kontingenten for mange. Det er sikkert tilfeller hvor det fungerer slik allerede, men det bør være formalisert for at en nybegynner lettere skal tørre å spørre.

En side ved dyrkingen av rhododendron som kunne vies større oppmerksomhet, er den estetiske. Hva med et "jordnært" diskusjonsforum: "Prøveplanting": Låne masse forskjellige sorter og arter til en hage, sette dem løst på jorden i forskjellige alternativer, diskutere og bli bevisst bruken av dem. Hva er "Rett rhodo på rett plass"?

En aktivitetsform som det må innrømmes at gjerne kan være et "sofa-sitter-supplement" til fysiske møter, er å bygge opp og delta i prategrupper på internett. En slik er påbegynt på Web-siden til Det norske hageselskap, men der er det liten aktivitet. Skulle vi hatt egen prategrupp på Den norske Rhododendronforenings web-side? Eller hatt den parallelt med Hageselskapets? Hadde flere hatt internett, så kunne dette uansett vært en veldig verdifull og lettvint måte å dele informasjon, inspirasjon og erfaringer på. Og den er like aktuell for alle, uansett hvor i landet en bor.
En besnærende tanke kommer i forlengelsen av dette: Å organisere erfaringene med sorter og arter som dyrkes eller har vært prøvet i Norge, - i praksis å bygge opp en database som medlemmene kan benytte for å hente informasjon. En trenger jo ikke alltid gjøre de samme feil som andre har gjort før -.

Kommentar fra redaksjonen:

Denne artikkelen stod i Lapprosen nr 3/1998. Etter den tid har det kommet mange nye medlemmer i foreningen vår, og det er opprettet lokale avdelinger: Øst, Sør, Sør-Vest og Vest. Foreningen nærmer seg "tenårene" (stiftet 30.05.97,) og mange av de gode ideene som er nevnt i artikkelen er sikkert omsatt i praksis, men vi tror at et gjentrykk kan være nyttig både for nye og gamle medlemmer.

- Med dette oppfordrer vi også medlemmene våre til via Lapprosen å komme med gode ideer og/eller dele sine hage- og rhodoerfaringer med oss andre.

ISSN 1504-6702